

Lausunto eduskunnan maa- metsätalousvaliokunnalle 27.4.2020

Viite *Lausuntopyyntö liittyen asiaan: VNS 1/2020 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021—2024*

Lausunnon antaja *Luonnonvarakeskus (Luke)*

Valtioneuvoston selonteon keskeinen sisältö maatalouden osalta

Valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelma vuosille 2021—2024 ei ole maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan osalta kovin yksityiskohtainen. Selonteossa todetaan, että hallitusohjelman mukaisesti kehyskaudella panostetaan erityisesti maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteisiin, ilmastokestävään ruokapolitiikkaan, luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen sekä vesistökuormituksen vähentämiseen, vesienhallintaan ja tulvasuojeluun.

MMM:n budjettikehys alenee selonteon mukaan vuoteen 2024 mennessä noin 40 milj. euroa vuoden 2021 talousarvion tasosta. Suunnittelujaksolle 2021—2024 osuu EU:n uuden rahoituskauden 2021—2027 alkaminen ja yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen toimenpano. EU:n uuden rahoituskauden on määrä alkaa vuonna 2021. EU-jäsenmaat eivät ole kuitenkaan tähän mennessä päässeet poliittiseen yhteisymmärrykseen rahoituskauden 2021—2027 budjetista.

Valtioneuvoston selonteossa maatalouden tukimäärärahasojen on arvioitu noudattavan vuosina 2021—2024 kuluvan ohjelmakauden 2014—2020 neljän ensimmäisen vuoden määrärahasoa. Komission 2.5.2018 julkaiseman budjettiehdotuksen mukaan EU:lta saatavien tukien kokonaismäärä laskee Suomessa kehyskaudella 2021—2027 kuitenkin noin 7 % ohjelmakauteen 2014—2020 verrattuna. Tämä tarkoittaisi vuositasolla noin 60 milj. euron leikkausta Suomen maatalouden saamiin EU-tukimäärärahoihin.

Komission esittämä maatalousuudistusesitys korostaa kunnianhimoa ympäristö- ja ilmastoasioissa vuoden 2220 jälkeisessä maatalouspolitiikassa. Nykyistä korkeammat ilmasto- ja ympäristötavoitteet toteutettaisiin kansallisten strategiasuunnitelmien kautta. Koska EU:lla ei ole poliittista päätöstä vuosien 2021—2027 budjetista, EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksesta päättäminen on kuitenkin viivästynyt. Uusi maatalouspolitiikka ei tule siten voimaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti vuoden 2021 alusta, vaan maatalouspolitiikalle on tulossa näillä näkymin jopa kaksivuotinen siirtymäaika. Tämä tarkoittaa, että uudistettua maatalouspolitiikkaa ryhdyttäisiin toteuttamaan EU:ssa aikaisintaan vuonna 2023. Vuosina 2021—2022 toimittaisiin siten uuden rahoituskauden 2021—2027 rahoilla, mutta harjoitettaisiin edelleen kuluvan rahoituskauden maatalouspolitiikkaa.

Valtioneuvoston selonteon keskeinen sisältö metsätalouden ja metsäsektorin osalta

Koronaviruskriisin aiheuttaman poikkeustilan takia myös metsäsektorin keskipitkän aikavälin kehitysnäkymät ovat muuttuneet ja muuttuvat kriisin jatkuessa. Näitä sekä valtion monivuotisia tavoitteita ja niiden saavuttamiseksi aiottuja toimenpiteitä ja ohjauskeinoja, sekä näiden vaikutuksia valtiontalouteen, on mielekästä arvioida vasta yleisen tilannekuvan selkiytyessä ja suunnitelmien konkretisoituessa.

Yleisellä tasolla voidaan todeta, että metsäteollisuustuotteiden kysyntä säilynee lähivuosina suotuisana nykyisten poikkeusolojen valossakin. Nettikaupan siivittämänä kartonkituotteiden korkea kysyntä globaalisti heijastuu myös kuitupuun kysyntään Suomessa. Yleisen investointiepävarmuuden kohotessa on kuitenkin epävarmaa, missä määrin kaavaillut suuret biotuoteinvestoinnit Suomeen lykkääntyvät tai peruuntuvat kokonaan. Tukkipuun kysyntään vaikuttavat varsinkin rakentamisen kehitys Euroopassa ja sahatavaran menekki, joka puolestaan reagoi päätöksiin julkisista rakennusinvestoinneista ja asuntotuotannon tukemisesta lähivuosina.

Poikkeusolot saattavat muuttaa ihmisten käyttäytymistä myös hetkellistä pysyvämmiin. Kaupunki- ja lähimetsien sekä kansallispuistojen virkistyskäyttö lisääntynee heijastuen kuntien ja maakuntien kaavoitustarpeisiin. Toisaalta ulkomailta suuntautuva metsien matkailukäyttö voi heiketä useiden lähivuosien ajaksi. Metsänomistajien omatoimisuus metsänhoitotöissä voi lisääntyä lähivuosiksi.

Ystävällisesti,

Ilkka P. Laurila
hallintojohtaja

Lausunnon laativat tutkimusprofessori *Jyrki Niemi* ja tutkimusprofessori *Jussi Uusivuori*.